

Ako firemné nadácie podporujú verejnoprospešné projekty

Rôzne formy finančnej podpory vo firemných nadáciách a nadačných fondov

Firemné nadácie a nadačné fondy prerozdeľujú finančné zdroje pomocou rôznych mechanizmov a procesov. V Asociácii firemných nadácií a nadačných fondov chceme poskytnúť prehľad a posilniť porozumenie jednotlivých pojmov a postupov, ktoré pri svojej donorskej* práci používame. Z tohto dôvodu sme poskytovanie financií z pohľadu procesu rozdelili na:

1. Grantové programy a) Projektové aktivity	2. Priama podpora a) Projektové aktivity b) Inštitucionálna podpora	3. Operačné aktivity
---	--	-----------------------------

1. Grantové programy

Ide o najprehľadnejší spôsob rozdeľovania finančných prostriedkov, ktorý má verejne a jasne definované podmienky a požiadavky. Má dopredu jasne pomenovaný proces hodnotenia podporených a nepodporených žiadostí, o ktorých rozhoduje nezávislá hodnotiacia komisia. Výsledky podpory sú verejne dostupné na webových stránkach firemných nadácií. Dôležitým atribútom grantových programov je ich **otvorenosť, transparentnosť a prístupnosť**.

Odborné hodnotiace komisie pri grantových programoch vyberajú z predložených žiadostí tie, ktoré najviac naplňajú kritéria podpory deklarované v grantových výzvach. Tento proces je dôležitý, aby boli podporené kvalitné projekty a žiadatelia, ktorí sú pripravení a schopní ich realizovať. Preto sú ku každému grantovému programu poskytované telefonické, mailové, ale aj osobné konzultácie, ktoré majú pomáhať žiadateľom napísať kvalitný a zrozumiteľný projekt.

Grantový program vychádza z programovej stratégie donora, z ktorej vyplývajú dlhodobé, strednodobé i krátkodobé ciele či stratégia spoločenského dopadu. Donor v rámci grantového programu finančnou podporou väčšieho množstva projektov naplňa definovaný cieľ a dosahuje želané pozitívne zmeny v spoločnosti.

Grantová výzva - každý grantový program má uverejnenú grantovú výzvu vysvetľujúcu konkrétne podmienky, za akých je v danom období možné požiadať o grant. V nej donor predstavuje svoju víziu programu ako celku, ale aj formálne a administratívne kritériá pre podporu projektov. Taktiež vo výzve pre inšpiráciu podrobnejšie popisuje, aké typy aktivít chce podporiť a aký dopad by mali podporené aktivity naplniť.

V otvorenom grantovom procese má každý žiadateľ, **predkladateľ projektu rovnaké šance uspieť**. Žiadateľ je vopred informovaný o možnostiach a podmienkach účasti a má aj informácie o procese posudzovania a jeho výsledkoch. Možnosť získať podporu je medializovaná podľa rozpočtových možností a potreby. Všetkým, ktorí prejavia záujem, sú pred predložením žiadosti poskytované konzultácie s cieľom vyjasniť si požiadavky kladené na prípravu žiadosti a zvýšiť šance na podporu. V otvorenom grantovom programe donor dopredu nevie, aké riešenia a aktivity žiadateľa predložia na riešenie problému definovaného v grantovej výzve. **Grantový program je vlastne súťaž nápadov – návrhov riešení, ktoré sú obsahnuté v projektoch**. Keďže kritériá posudzovania sú žiadateľom vopred známe, šanca získať finančný príspevok je pre všetkých žiadateľov rovnaká.

Grantové programy môžu podporovať konkrétne projektové aktivity zamerané na riešenie problému s merateľným cieľom, či výsledkom projektu.

*Poznámka: **Donor** – nadácia, resp. nadačný fond, ktorý poskytuje finančné prostriedky na realizáciu verejnoprospešných aktivít, projektov. Donor má zadané svoje poslanie v oblasti verejnoprospešných aktivít. Má definovanú vlastnú víziu, prečo vznikol, za akým účelom, na aké oblasti a témy sa zameriava, čo sa snaží svojimi aktivitami dosiahnuť, resp. akú pozitívnu zmenu chce priniesť v spoločnosti.

a) Projektové aktivity

Projekt alebo grantová žiadosť je časovo a vecne ohraničený súbor verejnoprospešných aktivít, ktoré žiadateľ plánuje vykonať, aby dosiahol stanovený cieľ. Projekt je nástroj na dosiahnutie zmeny stanovenej v grantovom programe. V grantových programoch ide o premyslenú, jedinečnú jednorazovú či opakujúcu sa činnosť, ktorá je časovo ohraničená a má špecifikované finančné, materiálne, ľudské zdroje. Žiadatelia, ktorí predkladajú svoje žiadosti do grantových programov, reagujú na jednu grantovú výzvu.

Na predkladanie projektových žiadostí slúžia webové aplikácie. V súčasnosti sa prekladanie projektov presunulo do online priestoru – žiadne projekty v tlačenej verzii nie sú posielané poštou. Niektoré nadácie a nadačné fondy fungujú v systéme **Egrant: [Nadácia Centra pre filantropiu \(egrant.sk\)](#), [Nadačný fond Kaufland \(egrant.sk\)](#), [Nadácia SPP \(egrant.sk\)](#), [Nadácia Orange \(egrant.sk\)](#), [Nadácia Tipsport \(egrant.sk\)](#), [Nadácia VUB \(egrant.sk\)](#), [Nadácia Kia Slovakia \(egrant.sk\)](#), [Férová nadácia O2 \(egrant.sk\)](#), [ČSOB nadácia \(egrant.sk\)](#), [Nadácia Volkswagen \(egrant.sk\)](#)**

Ďalším systémom je **Darca.sk** - komunikačný kanál, ktorý informuje o aktuálnych grantových programoch, umožňuje on-line prijímanie projektov a záverečných správ, alebo reportovanie darovaných financií, času a vecných darov. Darca.sk používajú Nadačný fond Slovenských elektrární, Nadačný fond Telekom, Nadačný fond Accenture, Nadačný fond dm - drogerie markt.

Posledným spôsobom je využívanie vlastných systémov na podanie žiadosti ako napr. Nadácia Slovenskej sporiteľne ([Prihlásenie - Nadacia-slsp \(nadaciaslsp.sk\)](#)) alebo Nadácia Tesco, Nadácia ESET, Nadácia Lidl.

Po predložení žiadosti do termínu uzávierky nasleduje proces hodnotenia žiadostí. Grantové programy majú vo výzvach popísaný objektívny a transparentný proces hodnotenia predložených žiadostí. Hodnotiace kritériá sú dopredu zverejnené.

Hodnotiace komisie sú tvorené členmi a členkami, ktorí **rozumejú danej problematike** aj prostrediu, v ktorom sa nachádzajú žiadatelia. Členovia a členky sú z rôznych regiónov, komunít, sú rodovo aj vekovo rôznorodé. Vo firemných nadáciách môžu byť členmi hodnotiacich komisií aj zamestnanci zakladateľa nadácie. Dôležité je aby títo zamestnanci dobre rozumeli danej oblasti a či poznali prostredie, z ktorého sú tí, čo finančnú podporu žiadajú. Rozhodnutia o podpore vznikajú na základe diskusie, dohodou alebo aj hlasovaním. S výsledným odporúčaním musí súhlasiť každý člen a členka hodnotiacej komisie. Posledné slovo pri udelení podpory konkrétnym organizáciám má Správna rada nadácie, ktorá v zmysle zákona rozhoduje o použití majetku nadácie v súlade s jej verejnoprospešným účelom.

O výsledkoch podpory sú informovaní všetci žiadatelia. Po zasadnutí hodnotiacej komisie obdržia všetky podporené projekty informáciu o ďalšom postupe potrebnom na rozbehnutie spolupráce a poskytnutie podpory. Projektové žiadosti, ktoré sa komisia rozhodla nepodporiť, dostanú správu o pridelenom počte bodov a v prípade záujmu aj podrobnú spätnú väzbu ku kvalite podanej žiadosti.

S podporenými žiadateľmi sú uzatvorené Zmluvy, po ich podpise oboma zmluvnými stranami sú podporeným organizáciám poslané finančné prostriedky na bankový účet. Firemné nadácie uzatvárajú rôzne typy zmlúv (napr. Zmluva o poskytnutí finančného príspevku, uzavretá podľa § 51 Občianskeho zákonníka alebo Zmluva o poskytnutí grantu, ktorá sa riadi zákonom č. 531/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.

V Zmluve je definovaný **rozpočet, ktorý je pri projektovej podpore úzko prepojený na plánované aktivity**. Položky rozpočtu sú primerané a zmysluplné vo vzťahu k aktivitám a výstupom projektu. Položky rozpočtu, ktoré je možné podporiť, sú definované v grantovej výzve, kde je vždy uvedené, na aké položky rozpočtu môžete žiadať finančné prostriedky a aké náklady

nebudú z grantového programu podporované. Žiadať podporu na neoprávnené položky nemá zmysel, pri žiadnom type odôvodnení zo strany žiadateľa nebude takýto projekt podporený.

Po poskytnutí finančných prostriedkov organizácia **realizuje podporenú aktivitu**, implementuje svoj projekt. Donor očakáva, že poskytnuté finančné prostriedky budú efektívne využité na dosiahnutie stanovených cieľov a výsledkov.

Donor môže **monitorovať priebeh aktivity** prostredníctvom telefonickej komunikácie, emailov, či osobných návštev. Transparentná komunikácia je kľúčová pre udržanie vzájomnej dôvery medzi donormom a organizáciou.

Po skončení aktivity očakáva donor podrobný **report** od organizácie. Tento report by mal obsahovať informácie o dosiahnutých výsledkoch, využití finančných prostriedkov a ďalších relevantných aspektoch. Donor sa zaujíma o to, ako jeho príspevok prispel k pozitívnym zmenám alebo vplyvom.

Na základe predloženej záverečnej obsahovej a finančnej správy donor zhodnotí úspechy a výzvy podporenej aktivity. Táto fáza je príležitosťou pre donorov, aby sa poučili zo skúseností, posúdili efektívnosť svojej podpory a rozhodli sa o ďalšom financovaní alebo prípadnej úprave stratégie podpory.

Celkový cyklus od poskytnutia finančnej podpory až po zhodnotenie a učenie sa je dôležitým procesom v partnerskom vzťahu medzi donormom a organizáciou. Transparentnosť, komunikácia a účinné sledovanie výsledkov sú kľúčovými faktormi na dosiahnutie spoločných cieľov a zabezpečenie udržateľnosti projektov a programov.

2. Priama podpora

Ide o nadväzovanie a **uzatváranie dlhodobých strategických partnerstiev** s etablovanými, inšpiratívnymi a dôveryhodnými mimovládnyimi neziskovými organizáciami.

Firemné nadácie vytvárajú tieto partnerstvá s organizáciami, ktorých **ciele a výstupy prispievajú k naplneniu cieľov donora**. Každý donor má vlastné kritériá, ktoré partnerské projekty spĺňajú, napr. partnerské projekty sú inovatívne, majú celoslovenskú pôsobnosť, prípadne modelový charakter vo svojom regióne, a prinášajú konkrétne výsledky a zmenu v kvalite života ľudí.

Firemné nadácie poskytujú finančnú podporu mimovládnym organizáciám mimo bežného grantového programu z niekoľkých dôvodov:

- **Rýchlejšia reakcia na naliehavé potreby:** Priama finančná podpora umožňuje nadáciám rýchlejšie reagovať na naliehavé situácie a potreby organizácie. V prípade nepredvídaných udalostí alebo humanitárnych kríz môže priama podpora poskytnúť okamžitú pomoc bez potreby čakať na formálne grantové konanie.
- **Flexibilita v použití finančných prostriedkov:** Priama podpora dáva organizáciám väčšiu flexibilitu v používaní finančných prostriedkov. Organizácie môžu rozhodnúť, ako najlepšie využiť tieto prostriedky na základe aktuálnych potrieb a strategických cieľov.
- **Stimulácia inovácií a experimentovania:** Nadácie môžu poskytovať priamu podporu pre inovačné projekty alebo experimentálne iniciatívy, ktoré by inak nemuseli spadať do rámcov grantových programov. To umožňuje organizácii realizovať pilotné ročníky, testovať nové myšlienky a prístupy.

- **Podpora kapacity a riadenia:** Priama podpora mimo grantového programu môže byť orientovaná na posilňovanie kapacity a riadenia organizácie. Tým sa organizácii poskytuje podpora na zlepšenie interných procesov, strategického plánovania a efektívnosti.

a) Projektové aktivity

Poskytovanie priamej finančnej podpory cez podporu projektových aktivít umožňuje donorom budovať a udržiavať intenzívne vzťahy s mimovládnyimi neziskovými organizáciami. Takýto priamy kontakt vedie k lepšiemu porozumeniu potrieb organizácie a prispieva k udržateľnejším partnerstvám.

Je dôležité si uvedomiť, že firemná nadácia poskytuje finančnú podporu mimovládnym organizáciám, ktorých ciele sú v **súlade s verejnoprospešnými cieľmi a hodnotami nadácie**. Táto synergia umožňuje nadácii dosiahnuť svoje filantropické a spoločenské ciele prostredníctvom partnerstiev s mimovládnymi organizáciami, ktoré zdieľajú rovnaké hodnoty. Finančná podpora je tak poskytovaná s cieľom podporiť a posilniť organizácie, ktoré aktívne prispievajú k dosahovaniu spoločných cieľov oboch strán.

Firemné nadácie podporujú cez priamu podporu rôzne špecifické aktivity a projekty, ktoré nespĺňajú všetky kritériá grantového programu, ale sú dôležité alebo naliehavé. Podpora ide na konkrétny projekt, pri jeho podpore sú vopred zadefinované jeho ciele, aktivity, rozpočet, časový harmonogram, dopady a pod.

b) Inštitucionálna podpora

Táto forma podpory má zvyčajne **strategický charakter**, je kľúčová pre dlhodobé a udržateľné fungovanie a rozvoj mimovládnych organizácií, z pohľadu donora takouto formou podpory ide aj o prejavenie dôvery a pozitívnych skúseností s mimovládnou organizáciou.

Podstatou inštitucionálnej podpory je dôvera donora voči organizácii, donor necháva použitie zdrojov na jej posúdení. V zahraničí sa čoraz viac pristupuje k tejto forme podpory a je súčasťou tzv. Trust-based philanthropy. Inštitucionálnej podpore zvyčajne predchádza due-dilligence organizácie, ak je tá podporená prvýkrát, alebo vychádza z dlhoročných pozitívnych skúseností donora s danou organizáciou. Inštitucionálna podpora znamená najvyššiu formu podpory a dôvery donora voči organizácii.

Na Slovensku sa mimovládny sektor nevie spoliehať na pravidelné financovanie a je nútený venovať energiu na každoročný fundraising a „skladanie“ projektových zdrojov, čo znamená odpútanie významnej časti kapacít od primárneho cieľa mimovládnej organizácie.

Hlavným aspektom inštitucionálnej podpory, je že stabilné financovanie umožňuje organizácii zameriavať sa na svoje poslanie a dosahovanie cieľov, pre ktoré bolo založená. Inštitucionálna podpora zabezpečuje finančné prostriedky, ktoré sú určené na:

1. **bežné prevádzkové náklady,**
2. **na posilnenie kapacít a rozvoj organizácie.**

Okrem finančnej podpory môže inštitucionálna podpora zahŕňať aj **technickú a manažérsku pomoc**. Donori poskytujú školenia, poradenstvo a ďalšie formy podpory s cieľom posilniť schopnosti a kapacity mimovládnych organizácií.

Inštitucionálna podpora prispieva k dlhodobej udržateľnosti mimovládnych organizácií tým, že im poskytuje stabilné a pravidelné zdroje financovania a podporu na ich rozvoj. Od podpory

projektových aktivít sa **rozpočet** líši v tom, že finančná podpora nie je pridelená len na pokrytie nákladov spojených s konkrétnou aktivitou, ale zahŕňa aj prevádzkové a personálne náklady organizácie bez jasne špecifikovaného účelu použitia.

Inštitucionálna podpora je určená na **pokrytie bežných prevádzkových nákladov organizácie**, ako sú nájomné, energie, platy zamestnancov a podobne. Toto umožňuje organizácii udržať svoje každodenné aktivity a poskytovať služby.

Priama finančná podpora umožňuje donorovi **flexibilnejšie a personalizovanejšie prístupy k podpore organizácie**, v závislosti od konkrétnych okolností a potrieb. Inštitucionálna podpora predstavuje viac než len finančný príspevok. Ide o partnerstvo ale aj dlhodobý záväzok, ktorý môže posilniť a rozvíjať kapacity mimovládnych organizácií, a tým prispievať k ich možnosti strategicky plánovať činnosť so zabezpečeným rozpočtom.

Inštitucionálna podpora od etablovaného donora prispieva k **zvyšovaniu verejného povedomia o mimovládnych organizáciách a ich aktivitách**, cieľoch a hodnotách. Takéto verejné deklarovanie finančnej podpory môže mimovládnej organizácií pomôcť pri získavaní ďalších zdrojov, partnerstiev a podpory od verejnosti.

Často má táto forma podpory strategický charakter a často je súčasťou firemných iniciatív zameraných na spoločenskú zodpovednosť a udržateľnosť. Inštitucionálna podpora od firemnej nadácie zahŕňa dlhodobé partnerstvá s neziskovými organizáciami. Firemné nadácie si vyberajú projekty a organizácie, ktoré sú v súlade s ich firemnými hodnotami, cieľmi a oblasťami záujmu.

Pri tomto type podpory donor často očakáva od organizácie, aby vedela zmerať dopad. Niektoré firemné nadácie kladú dôraz na sledovanie a meranie impaktu svojej podpory. To zahŕňa vyhodnocovanie výsledkov projektov a hodnotenie, do akej miery boli ciele dosiahnuté.

Inštitucionálna podpora môže byť určená aj na:

- **Rozvojové aktivity:** Finančná podpora na podporu rozvojových iniciatív, vrátane vzdelávania, školení, výskumu a ďalších aktivít, ktoré prispievajú k posilneniu organizácie.
- **Marketing a komunikácia:** Časť finančnej podpory môže byť alokovaná na marketing a komunikačné aktivity, ktoré zvyšujú povedomie o organizácii, jej cieľoch a úspechoch.
- **Fundraisingové aktivity:** Podpora fundraisingových aktivít, umožňuje organizácii efektívne získavať finančné prostriedky z iných zdrojov, pracovať s darcami a rozširovať viacdrojové financovanie na podporu svojich cieľov a projektov.
- **Technologické investície:** Ak je to relevantné, finančná podpora môže byť použitá na nákup alebo aktualizáciu technologických prostriedkov potrebných na dosiahnutie cieľov organizácie.
- **Sociálne programy a dobrovoľnícka práca:** Ak organizácia zameriava svoje aktivity na sociálne programy alebo dobrovoľnícku prácu, finančná podpora môže byť využitá na realizáciu týchto projektov.

Pri inštitucionálnej podpore je len veľmi voľne zadefinované, na čo môže organizácia použiť finančné prostriedky s tým, že donor dôveruje organizácii, že ich investuje do naplňovania jej poslania.

3.Operačné aktivity

Operačné aktivity firemných nadácií zahŕňajú konkrétne činnosti a programy, ktoré tieto nadácie vykonávajú na dosiahnutie svojich filantropických cieľov. Tieto aktivity sa líšia od

grantov alebo finančných príspevkov, pretože firemné nadácie aktívne riadia a implementujú projekty alebo programy.

Operačné aktivity firemných nadácií predstavujú aktívny prístup k dosahovaniu filantropických cieľov, kde nadácie nezostávajú len pasívnymi darcami, ale aktívne sa podieľajú na implementácii programov a projektov v rámci svojich oblastí záujmu.

Príklady operačných aktivít firemných nadácií:

- **Vlastné programy a projekty:** Firemné nadácie vytvárajú a riadia vlastné programy alebo projekty, ktoré sú v súlade s ich misiou a hodnotami. Ide o vzdelávacie iniciatívy, environmentálne projekty, podporu miestneho rozvoja a iné.
- **Rozvojové programy:** Mnohé firemné nadácie sa angažujú v rozvojových programoch, ktoré majú pozitívny vplyv na spoločenstvá a prostredie. To môže zahŕňať projekty zamerané na zlepšenie zdravotnej starostlivosti, prístup k vzdelaniu, alebo infraštruktúru v potrebných oblastiach.
- **Dobrovoľnícka práca:** Firemné nadácie môžu organizovať dobrovoľnícku prácu pre svojich zamestnancov v rámci komunity. Tieto aktivity môžu zahŕňať dobrovoľnícke akcie, ktoré podporujú miestne neziskové organizácie alebo prispievajú k iným iniciatívam.
- **Programy sociálnej zodpovednosti:** Firemné nadácie často vyvíjajú programy sociálnej zodpovednosti, ktoré majú pozitívny vplyv na etiku a správanie spoločnosti. To môže zahŕňať rôzne iniciatívy, od etického obchodovania až po zlepšenie pracovných podmienok v celom dodávateľskom reťazci.

Vypracovala: Zuzana Thullnerová, 31.1.2024